

Ruud Couwenhoven

Bretagne

Ille-et-Vilaine, Côtes d'Armor & Finistère

FRANKRIJK
BINNENDOOR
Regiogids

inclusief
online extra's
gps-routes
luisterboek

750 KM

***Frankrijk
Binnendoor***

Ruud Couwenhoven

Bretagne

Ille-et-Vilaine, Côtes d'Armor & Finistère

Colofon

Tekst Ruud Couwenhoven

Fotografie Ruud Couwenhoven, Adobe Stock

Auteursfoto Guus Janssen

Redactie Marian Couwenhoven

Eindredactie en correctie Simone Lier-Timmermans, Renske Berckmoes

Vormgeving Oranje Vormgevers, Eindhoven

Illustratie cover Brigitte Waelpoel-Vogten, atelierdebee.nl

Druk Wilco B.V. Amersfoort

1e druk, november 2024

Frankrijk Binnendoor Regiogids Bretagne

is een uitgave van Frankrijk Binnendoor, Grasgraefken 25, 6171 SH Stein (NL).

frankrijkbinnendoor.nl

Copyright Frankrijk Binnendoor, Ruud Couwenhoven © 2024

ISBN 9789083010670

NUR 512

Deze uitgave is samengesteld met de grootst mogelijke zorg. Voor eventuele onjuistheden in de tekst van dit boek zijn Frankrijk Binnendoor en de auteur niet aansprakelijk. Eventuele onvolledigheden, op- en aanmerkingen kunnen naar bovenstaand adres worden gestuurd of naar informatie@frankrijkbinnendoor.nl.

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar worden gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder de schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Wat maakt Bretagne bijzonder en onweerstaanbaar?	6
1. Een avontuurlijke reis door Bretagne	12
2. Actief langs de Bretonse kust	20
3. Een bekentenis in Rennes	34
4. Naar de Côte d'Émeraude	52
5. Storm in Bretagne en coquilles Saint-Jacques	66
6. Een avontuur tussen Fort La Latte en Cap Fréhel	76
7. Roadtrip naar Saint-Malo en Dinan	86
8. Saint-Quay-Portrieux is verrassend leuk	102
9. Fietsen bij de hoogste kliffen van Bretagne	114

10.	Een roadtrip door het achterland van Saint-Brieuc	128
11.	Naar de Baie de Morlaix in Finistère	136
12.	Fietsen langs de noordkust van Finistère	152
13.	Via een bos vol legendes naar het zuiden van Finistère	166
14.	Een lange, onvergetelijke dag met talloze indrukken	180
15.	Genieten tussen Pointe du Raz en Morbihan	192
16.	Het lekkere van Bretagne	208
17.	Tot Slot	218
	<hr/>	
	Merci Beaucoup!	222

Wat maakt **Bretagne** bijzonder en onweerstaanbaar?

Als je de kaart van Frankrijk bekijkt, lijkt het – met een beetje fantasie – alsof Bretagne een lange neus maakt naar de rest van het land. Misschien is dat ook wel zo, want de inwoners van Bretagne hechten veel waarde aan zelfstandigheid en zijn trots op hun regio en eigen geschiedenis. Mede daardoor is het een regio die rijk is aan tradities. Tot op de dag van vandaag kun je die overal in Bretagne ervaren. Een fraai voorbeeld zijn de kleurrijke **pardons** (religieuze processies) die in veel steden en dorpen worden gehouden.

De zelfstandigheid van Bretagne gaat ver terug in de geschiedenis. Bretagne was namelijk lang een zelfstandig hertogdom, tot het in 1532 samenging met het koninkrijk Frankrijk door het huwelijk van de Franse koning Karel VIII en **Anne van Bretagne**. Het verhaal gaat dat zij toen bedong dat er geen tol zou worden geheven op de wegen van en naar Bretagne. Of dat verzoek van Anne van Bretagne nog steeds de reden is, durf ik niet te bevestigen. Feit is wel dat je vanaf Caen, Rennes en Nantes geen tolwegen meer tegenkomt als je naar Bretagne gaat.

Wat Bretagne onweerstaanbaar maakt, is **de indrukwekkende kustlijn** van maar liefst 2700 kilometer lang. Het landschap is erg divers, de natuur is onvoorstelbaar mooi en in elk seizoen heeft de Bretonse kust iets unieks. Ik word altijd weer getroffen door het uitzicht over de oceaan, de stranden, intieme baaien, ruige kliffen en de leuke vissersdorpen en stadjes met havens die droogvallen bij laagwater. Je kunt dit allemaal te voet bereiken; voor relaxte en soms adembenemende wandelingen langs de kust volg je over ruim 2000 kilometer het **Sentier des Douaniers**. Maar Bretagne is meer dan de fascinerende kust. Het binnenland herbergt tal van mysteries die de moeite van het ontrafelen waard zijn, bijvoorbeeld in het Forêt de Huelgoat.

Toen ik besloot deze Regiogids over Bretagne te maken, stond één ding voor mij als een paal boven water: ik wilde achterhalen hoe het is om de Bretonse kust op de fiets te verkennen. Je komt in de volgende hoofdstukken dus regelmatig fietstochten tegen die ik met mijn echtgenote Marian heb gemaakt. Je kunt ze op de fiets én op de e-bike maken. Maar het is ook een genot om in Bretagne te wandelen. En dan heb ik het nog niet eens gehad over de roadtrips die je met de auto kunt maken...

*“Ik word altijd
weer getroffen
door het uitzicht
over de oceaan.”*

1.

Een avontuurlijke reis door Bretagne

Bretagne is een bijzondere bestemming waar je gegarandeerd een onvergetelijke tijd kunt doorbrengen. Deze Franse regio bestaat uit vier departementen met elk hun eigen karakter. Waar je ook komt in deze departementen, de **Gwenn ha Du** wappert overal. De zwart-witte Bretonse vlag is sinds 1925 het symbool voor de Bretonse cultuur en de rijke geschiedenis van de regio. Leuk detail: Gwenn ha Du betekent in het Bretons wit en zwart.

WANDELEN IN BRETAGNE EN DE GR34

In het Frans staat GR voor *Grande Randonnée*, in het Nederlands wordt ook wel Grote Routepaden gebruikt. Het zijn langeafstandswandelingen van A naar B, en in het geval van de GR34 dus langs de kust van Bretagne. Stoere wandelaars gaan de uitdaging aan met een tentje in hun rugzak en lopen de hele route vanaf de baai van de Mont Saint-Michel tot aan Saint-Nazaire, dat overigens niet meer tot Bretagne behoort, maar is ingelijfd bij de regio Pays-de-la-Loire. Je zult dergelijke stoere wandelaars regelmatig langs de route tegenkomen. Maar ook voor dagtochten is de GR34 een perfect bewegwijzerde wandelroute die je langs de mooiste plekjes van de Bretonse kust voert. De wandelroute volgt praktisch geheel het *Sentier des Douaniers*, dat in 1791 ontstond toen de streek het domein was van smokkelaars en plundersaars van scheepswrakken. Om het smokkelen en plunderen tegen te gaan, liepen stoere Franse douaniers in weer en wind langs het kustpad. Ook hielden ze op deze manier een oogje in het zeil en letten ze op schepen die misschien meer kwaad dan goeds met zich meebrachten. Overal langs de kust kun je in de dorpen en steden verhalen vinden over deze rauwe tijd.

KLIFFEN EN SPECTACULAIRE UITZICHTEN

In de loop der tijden raakte het kustpad buiten gebruik, tot in de jaren zestig van de vorige eeuw een groep bevoegen wandelaars wist te realiseren dat er een langeafstandspad van gemaakt werd. De rood-witte bewegwijzering wijst je de weg langs de hele kust op stenen, palen, bomen en hekken. Als je de GR34 van begin tot eind volgt, heb je er ruim 2000 kilometer op zitten. Gelukkig is de route opgedeeld in etappes, zodat je ook een dagtocht langs de woeste en altijd indrukwekkende kust kunt maken. Soms loop je vlak langs een verborgen strandje in een baai en even later weer hoog boven de kliffen waar de zee ruim 100 meter onder je tegen de rotsen beukt. Er zijn wel stukken bij die niet voor

Een bekentenis in Rennes

De hoofdstad Rennes mag je niet overslaan als je naar Bretagne gaat. Deze stad heeft immers een van de mooiste binnensteden van Frankrijk en bij elke stap in het historische centrum kun je kennismaken met het leven in de middeleeuwen. Rennes is ook een uitstekend vertrekpunt om de rest van Bretagne te verkennen.

EEN **BIJZONDERE KATHEDRAAL** EN GEZELLIGE STRAATJES

Van de Place des Lices naar het mooiste stukje van Rennes is het slechts een paar stappen lopen. Daar waan je je echt in de middeleeuwen. Als je achter de laatste markthal de Rue des Portes Mordelaises volgt, kom je vanzelf bij een belangrijke plek in de stad. Iets verder sta je dan voor de immense stadspoort die in de 15e eeuw gebouwd werd en deel uitmaakte van de stadsomwalling. Op deze historische plek kun je in de voetstappen treden van talloze hertogen die hier de stad binnenkwamen en er hun eed van trouw aan de stad en de inwoners aflegden. Zodra je door de poort de stad weer in loopt, kom je vanzelf bij de indrukwekkende ***Cathédrale Saint-Pierre***. Ik heb veel religieuze gebouwen in Frankrijk gezien, maar deze kathedraal hoort zeker in mijn lijstje van de meest bijzondere. Met verbazing bleef ik er kijken naar het halfronde plafond met prachtige schilderingen. Het lijkt alsof de pilaren van roze marmer het dak dragen. En als je dan ook nog het geluk hebt dat het

*“Er zijn prachtige
en uitgestrekte
stranden.”*

5.

**Phare du cap
Fréhel**

Plévenon

Erquy

**Sables-d'Or-
les-Pins**

**Saint-
Cast-le-
Guildo**

Fréhel

Matignon

60 KM

Een avontuur tussen Fort La Latte en Cap Fréhel

Langs de kust van ***Côte d'Émeraude*** zijn er mogelijkheden te over om lekker actief in de buitenlucht bezig te zijn. Voor een actieve dag is een wandeling over de GR34 tussen Fort La Latte en Cap Fréhel een absolute aanrader.

OP DE GOK NAAR SAINT-QUAY-PORTRIEUX

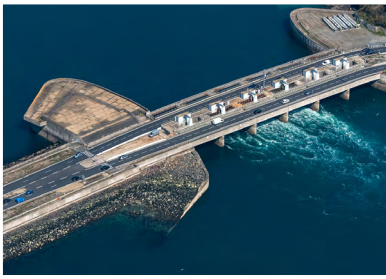
Om meer te weten te komen over de mogelijkheden om langs de kust tussen Erquy en Paimpol te fietsen, was ik op zoek naar een gîte die centraal tussen deze plaatsen lag. Meestal vind ik op [gites-de-france.com](https://www.gites-de-france.com) wel een geschikt huis voor een betaalbare prijs. Zeker in het voor- of naseizoen, maar zelfs in het hoogseizoen lukt het mij op het laatste moment een gîte te huren. Zo kwam ik in juni 2024 terecht in Saint-Quay-Portrieux, waar ik nog nooit geweest was. Het huis stond pas een paar dagen op de website en ik kon het voor € 600 voor een week huren. Bij aankomst bleek het huis splinternieuw te zijn. De eigenaresse vertelde dat zij het gebouwd hadden om er over een paar jaar zelf te gaan wonen. De ligging was perfect, op een paar honderd meter van de boulevard en de havens. We hebben er een fantastische week gehad en mede dankzij de tips van de eigenaresse kwam ik erachter dat Saint-Quay-Portrieux een gezellige plaats is, met een grote jachthaven en een vissershaven. Ook is er in de omgeving het nodige te zien en te doen. De fietsroute van La Vélomaritime komt bijvoorbeeld door Saint-Quay-Portrieux en je kunt de etappes richting Saint-Brieuc en Paimpol volgen. Vooral die laatste bleek indrukwekkend, maar daarover later meer.

“Een gezellige plaats, met een grote jachthaven en een vissershaven.”

OVER EEN **BIJZONDERE GETIJDENCENTRALE**

De kortste mogelijkheid om Saint-Malo te bereiken vanuit Saint-Castle-Guildo is de D168 volgen. Dat is een bijzondere weg, want je passeert de rivier de Rance over de **Usine Marémotrice de la Rance**. Het is een mondvul voor een unieke getijdencentrale die 750 meter lang is. 390 meter daarvan wordt gebruikt om genoeg stroom op te wekken voor een stad met 225.000 inwoners. De centrale maakt gebruik van het grote verschil in eb en vloed in de monding van de Rance. Het speciale is dat voor de bouw in 1966 speciale turbines zijn gemaakt die daarna wereldwijd zijn toegepast om met waterkracht elektriciteit op te wekken. Als je het geluk hebt dat je de dam passeert op het moment dat de kleppen van de dam zijn geopend, kun je er een indrukwekkende watermassa van 9600 kubieke meter per seconde doorheen zien stromen. Je kunt deze getijdenfabriek van Électricité de France (EDF) ook bezoeken. Om veiligheidsredenen kan dat alleen op afspraak via de website van EDF (scan de QR-code aan het eind van dit hoofdstuk voor de link).

NI FRANÇAIS, NI BRETON, MALOUIN SUIS

Zodra je de dam bent gepasseerd, kun je het best de borden **Centre ville Intra-Muros** volgen. Dit brengt je vanzelf naar het oude stadsdeel van Saint-Malo. Daarna is het een kwestie van de borden naar de parkeerplaatsen volgen. Ik parkeerde er bij een van

Fietsen langs de noordkust van Finistère

Bij Roscoff begint de nieuwe langeafstandsroute **V5 Bretagne**. Deze fraaie fietsroute gaat met etappes de Bretonse kust volgen, net als de GR34-wandelroute. Op dit moment is de route nog niet klaar, maar ik heb al een aantal etappes voor je getest. Dat was een hele belevenis!

Via een bos vol legendes naar het zuiden van Finistère

In 1986 ging ik met Marian en onze twee kinderen voor het eerst naar Frankrijk. Om precies te zijn naar een camping in het zuiden van Finistère bij Raguénès, niet ver van **Concarneau**. In juni 2024 was ik in Bretagne om foto's voor dit boek te maken en ik besloot van het noorden naar het zuiden te gaan en de plek op te zoeken waar *Frankrijk Binnendoor* is ontstaan.

*“De roze Abri
du Marin,
waar vroeger
zeemannen
werden
gehuisvest.”*

restaurants waar je met topuitzicht zit voor een drankje, een pot verse mosselen of een plat du jour. Lunchen in Frankrijk is trouwens altijd een aanrader met voordelige lunchmenu's of een prettig geprijsde plat du jour (dagschotel).

Vanaf de Pointe de Trévignon fiets je langs de D1 met uitzicht op de oceaan en de lage duinen. Het is echt fantastisch om hier te fietsen, maar het is ook een prachtige plek voor een wandeling direct langs de zee. Na een paar kilometer kom je bij Raguénès. Dat je overigens ook kunt tegenkomen als Raguenez en Raguenez Plage, maar de officiële naam volgens het plaatsnaambord is Raguénès, terwijl de navigatiesystemen dan weer Raguénez aanhouden. Nog beter is het om dan de postcode 29920 te gebruiken.

“Het is echt fantastisch om hier te fietsen, maar het is ook een prachtige plek voor een wandeling direct langs de zee.”

16.

Chez Marie

CRÊPERIE

“Ik ben nog lang niet uitgekeken op Frankrijk en in deel zes neem ik je mee naar het noordwesten.”

Frankrijk Binnendoor Regiogidsen

Meer informatie vind je op
frankrijkbinnendoor.nl/regiogids
of scan de QR-code.

Nog meer inspiratie?

ISBN 9789083010625

ISBN 9789083010618

Bestellen kan op frankrijkbinnendoor.nl/boeken of scan de **QR-code**. De boeken van Frankrijk Binnendoor zijn ook verkrijgbaar in de boekhandel.

Wat maakt Bretagne bijzonder en onweerstaanbaar?

Die vraag beantwoordt Frankrijkenner Ruud Couwenhoven in dit boek.

De indrukwekkende kust van Ille-et-Vilaine, Côtes d'Armor en Finistère ontdek je aan de hand van een bijzondere reis door Bretagne. Ruud deelt zijn ervaringen op zijn eigen luchtige en persoonlijke wijze.

IN DIT BOEK LEES JE OOK OVER

- leuke **Bretonse dorpen en steden**;
- **roadtrips** om meer te zien en te genieten;
- imponerende **fietstochten langs de kust**;
- wandelingen naar **verborgen baaien en strandjes**;
- **verrassende insidertips** van locals;
- sfeervolle **markten** en gezellige **restaurants**.

INCLUSIEF WEBSITE, GPS-ROUTES EN LUISTERBOEK

Dit boek is inclusief gratis website met gps-routes en handige links. In een uniek luisterboek neemt Ruud je mee op reis. Zijn zoon, een van de beste wijnadviseurs van Frankrijk, verklapt zijn favoriete adressen om cider, whisky en wijn te proeven. Ja, er wordt ook wijn gemaakt in Bretagne!

Ruud Couwenhoven is altijd op zoek naar verhalen voor zijn boeken, podcasts en de website frankrijkbinnendoor.nl. Zijn eerste boek, *Frankrijk Binnendoor, ontdek het andere Frankrijk*, werd een regelrechte bestseller en is al jaren het bestverkochte reisboek over Frankrijk.
